

LITERATUUR

In deze rubriek wordt u geïnformeerd over nieuwe literatuur op het gebied van terrariumverzorging en de systematiek van slangen. Ook kan (op speciaal verzoek) af en toe een literatuuroopgaaf geplaatst worden over de determinatie van de slangen van een bepaald land of van een systematische groep. Tips voor nieuwe literatuur en boekbesprekingen ingezonden door lezers zijn van harte welkom. Redakteur: Jan Cor Jacobs, Van Diemenstraat 6-bis, 3531 GH Utrecht.

BOEKBESPREKING

door

JOHN VAN DER POLS

Pythons and Boas by Peter J. Stafford, 1986. T.F.H. Publications No. PS - 846. Pp. 1-192. Prijs £ 17.50. I.S.B.N.: 086622 - 1832. T.F.H. Publications Ltd., Kier Park, Ascot, Berkshire, SL5 7DS, Engeland.

Zoals de titel al doet vermoeden handelt dit boekje vrijwel uitsluitend over Boidae. Het is rijkelijk geïllustreerd met 110 kleurenfoto's en 26 zwartwit foto's. Helaas laat de kwaliteit van de foto's nog weleens te wensen over en komt men foto's tegen uit reeds verschenen boeken. De foto's van de auteur zelf zijn van goede kwaliteit.

Het boekje verschaft een vrij compleet beeld van de familie Boidae en de daarmee samenhangende aspecten. Verschillende onderwerpen als: het ontstaan van de familie, leeftijd, uiterlijk, gedrag, ziekten etc., alsook de verzorging in het terrarium passeren de revue.

De zeven subfamilies, die de familie Boidae telt, inclusief de subfamilies Tropidophiinae, Bolyeriinae en Loxoceminae, welke tegenwoordig door een aantal herpetologen tot aparte families worden gerekend, komen in afzonderlijke

hoofdstukken aan bod. Van iedere subfamilie worden een aantal soorten summier onder de loep genomen. Hierbij stuit men echter op enkele onzorgvuldigheden. Zo treft men op pagina 56 een beschrijving van *Python timoriensis* aan. Deze soort vertoont overeenkomsten met zowel *Python reticulatus* als *Python amethistinus*. Er wordt echter gesteld, dat de centrale lijn op de kop van *Python timoriensis* niet zo ver doorloopt als bij *Python reticulatus*, terwijl de koptekening van *Python timoriensis* sprekend lijkt op die van *Python amethistinus*.

Verder zouden de soorten van het genus *Candoia* meer dan twintig jongen werpen (pagina 98), terwijl dit voor ten minste twee ondersoorten zeker niet opgaat. Wellicht is het vermeldenswaard dat een tweede soort van Round Island, *Casarea dussumieri*, eieren legt; een unicum voor boa's.

Een kleine aanvulling wil ik nog maken voor de onderste foto op pagina 52, waar naast een *Boa constrictor* en een *Python molurus bivittatus*, zoals vermeld, ook een *Python molurus molurus* te herkennen is.

Rest mij te zeggen dat dit overzichtelijke boekje mijns inziens zonder meer aan te raden is voor iedere liefhebber van boa's en pythons.

Behavioral Thermoregulation in Australian Elapid Snakes; Harvey B. Lillywhite. Copeia, 1980 (3): 452-458.

Informatie over thermoregulatie bij slangen is minder beschikbaar dan soortgelijke informatie over hagedissen. De meeste informatie over dit onderwerp wat slangen betreft, behandelt de Colubridae en de Boidae.

Lillywhite heeft het specifieke gedrag ten behoeve van de thermoregulatie onderzocht van zeven soorten Australische Elapidae: Acanthophis

antarcticus, *Austrelaps superbis*, *Notechis scutatus*, *Pseudechis porphyriacus*, *Pseudonaja nuchalis*, *Pseudonaja textilis* en *Unechis flagellum*.

De slangen waren gevangen in noord en zuid Australië en waren onderzocht in een laboratorium, in terraria met konstante temperaturen en in terraria waarin de temperatuur varieëerde tussen de 18-22°C en 40°C onder een infra-roodlamp.

De kritische minimum temperatuur werd gemeten door de dieren af te koelen totdat het bewegen van hun tongen was gestopt en de dieren niet meer in staat waren zich weer om te draaien als ze eenmaal op hun rug geplaatst waren.

Het was opmerkelijk dat ze hun lichaamstemperatuur verhoogden door te 'zonnebaden', terwijl ze hun temperatuur binnen vrij beperkte grenzen hielden. Af en toe kwamen ze erg dicht bij de warmtebron liggen, terwijl ze lange tijd stil lagen in de buurt ervan. Vervolgens was dit gedrag aan te merken als 'commuting' (op en neer rijden), dat van hagedissen al bekend was.

Al deze soorten slangen toonden een voorkeur voor temperaturen van 30-35°C, binnen een breder tolerantiegebied. Verschillen in uithoudingsvermogen toonden wat overeenkomst met de verschillen in het vrijwillig verdragen van maximum temperaturen ($r = .577$) en de kritische minimum temperatuur in vijf van de zeven onderzochte soorten. De laagste temperaturen konden worden verdragen door soorten, die in Zuid-Australië voorkwamen. Tijdens het opwarmingsproces veranderden de dieren hun posities van lang uitgestrekt naar nauw opgerold. Tijdens dit veranderen van positie, trad er geen verschil op in de mate waarin de slangen blootgesteld waren aan de warmtestraling..

De waargenomen temperaturen verschilden niet veel van temperaturen waargenomen bij terres-

trische slangen uit gematigde zônes.

Al is er weinig informatie over de temperaturen van Elapidae onder natuurlijke omstandigheden, er zijn wel veel overeenkomsten met het gedrag dat onder natuurlijke omstandigheden is waargenomen en de informatie die onder laboratoriumomstandigheden verzameld is. De weerstand van jonge dieren tegen extreme temperaturen was lager dan die van volwassen exemplaren. Mogelijke oorzaken zijn:

1. De neiging tot bij elkaar kruipen is sterker dan de neiging tot opwarmen.
2. De temperatuur van de kop zou misschien lager kunnen zijn dan de temperatuur van de rest van het lichaam. De temperaturen van de jonge slangen werden gemeten door een thermometer tegen de hals te plaatsen, terwijl de temperatuur van de volwassen slangen gemeten werd door een zendertje in de maag te plaatsen.

Overige oorzaken (minder aannemelijk):

3. De lage tolerantie van jonge exemplaren zou ook te maken kunnen hebben met ekologische factoren. Er wordt gedacht aan het feit dat de jongen van Colubridae soorten, vaak in tegenstelling tot hun ouders, pas later in het jaar actief zijn. Dit betekent dat ze onder koelere omstandigheden moeten functioneren.

Wat dit onderwerp betreft, bestaat er nog maar weinig informatie over Elapidae.

Haltung und Zucht von *Leptodeira nigrofasciata*;

F. Golder. Salamandra (1984), Vol.20 (1): 3-10.

De dieren werden in een steriel terrarium gehouden van 60x30x40 cm. De temperatuur overdag was 24-27°C, en deze kon oplopen tot 30°C als de zon in het terrarium scheen. De relatieve

vochtigheid was 60-65% overdag en steeg tot 90% 's nachts. De slangen waren 's nachts actief en hadden nog nooit geprobeerd te bijten. De dieren werden al vijf jaar lang met jong volwassen muizen gedwangvoerd.

Ondanks dat de auteur nog nooit copulaties had gezien legde het vrouwtje, al meerdere jaren vanaf 1979, ieder jaar drie legsels (66 eieren in drie jaar).

De eieren werden uitgebroed bij 24-28°C bij een relatieve vochtigheid van bijna 100%. Ze kwamen uit na 61-65 dagen. De jongen waren ongeveer 14-15 cm lang en werden met guppies gedwangvoerd totdat ze ongeveer 21 cm lang waren.